

# KUNSKAPSSTEGE FÖR KLARINETTSPEL

vid Musikinstitutet Kungsvägen

Elevens självutvärdering och mål



Arbetsgrupp:  
Jussi Junttila, MIK

# INLEDNING

I den här så kallade "Kunskapsstegen", har vi försökt precisera de olika delmoment som ingår inom klarinettspel i musikinstitutet. Arbetet är tänkt som ett arbetsredskap för mål och värdering, speciellt för elevernas självvärdering. Ändamålet är att klargöra innehållet i klarinettstudierna för eleverna och deras föräldrar. Detta arbete är inte tänkt för självstudier utan används i samråd av egen lärare.

De olika delområdena är spelteknik, att musicera, tolkning och att framföra (uppträda med) musik. Inom det tekniska delområdet och musicerandet undersöker vi de tekniska färdigheter eleven bör ha. Området för tolkning och framförande undersöker saker ur ett praktiskt perspektiv; hur gör vi musik av notbilden, hur förbereder vi en konsert? Improvisation och ergonomi finns med på alla nivåer. Arbetet grundar sig på Finlands musikläroinrättnings förbunds rekommendationer för repertoar och bedömning.

# Grunderna

## Kunskap för spelteknik

- blås/andningsteknik
- fingerteknik
- tonbildning
- artikulation (användning av tungan)

## Ergonomi i spelandet

- spelställningen
- sitt- och ståställning

## Allmänmusikaliska färdigheter

- notläsning
- uppfattning av tonhöjd
- uppfattning av rytm
- behärskning av puls
- behärskning av olika nyanser (svagt-starkt)
- renhet

## Övning

- regelbundenhet
- korta uppvärmningsövningar
- hellre ofta små övningspass än sällan längre övningspass
  - gärna varje dag men minst tre gånger i veckan
- diskutera övningsrutinen med läraren och föräldrarna
- passlig omgivning för övandet
- föräldrarnas närvaro och stöd
- målorientering

## Kunskap för att kunna förstå och uppfatta musik

- behärskning av helheter i musiken
- behärskning av detaljer i musiken
- utantillspel
- förståelse av olika stilar inom musiken

## Spela efter gehör och improvisation

- Hära små melodiska mönster
- Improvisation utifrån en bild eller saga
- Improvisation utifrån några toner

## Att uppträda och tolka musik

- tar hänsyn till publiken
- inlevelse i styckets stämning
- att förbereda stycket inför en konsert

## Samspel

- på alla nivåer ingår band- och orkesterspel

# Nivå 1

## Kunskap för spelteknik

- behärskar att hålla i klarinetten rätt
- målet med att undervisa spelställningen är att eleven får en naturlig ställning i kroppen vid klarinettspel
- klarar av att spela korta stycken med bra spelställning under hela stycket
- klarar av att spela med klar och stadig ton
- tonen är så stabil att stämning är möjligt och att stämningen inte ändrar under styckets gång
- klarar av att spela korta fraser i en andning
- behärskar staccato och legato
- flytande fingerteknik, inte för stora rörelser

## Kunskap för musicerande

- lyssnar på eget spel och märker vad som behöver övas
- klarar av att öva sina läxor noggrant
- klarar av att hålla tempo och uppfatta styckets puls
- behärskar enkla rytmfigurer
- strävan efter skillnader i tonstyrka
- läpparna skall vara spänstiga men man skall inte "bita"
- daglig instrumentskötsel

## Kunskap för att uppfatta och förstå musik

- kan spela små stycken behärskat från början till slut
- behärskar styckets svåra detaljer
- kan spela utantill
- bekantar sig med att spela stycken i olika stil
- väljer tillsammans med läraren sina stycken inför uppträdande

## Spela efter gehör och improvisation

- härma läraren och t.ex. spelar något som passar till ett ackord
- lek med 1-5 toner både tillsammans med läraren och i grupp
- improviserar både fritt genom sagor och berättelser och begränsat med några toner

## Att uppträda och tolka musik

- tar hänsyn till publiken vid konserttillfället
- har inlevelse i musiken
- övar så att stycket är möjligt att framföra på konsert

## Nivå 2

### Kunskap för spelteknik

- ergonomi: bra spelställning
- behärskar en bra spelställning genom hela musikstycket
- kan spela med klar ton
- kan i huvudsak spela rent
- kan kontrollera andningen efter sina egna och musikens behov
- kan blåsa avslappnat
- kan artikulera på olika sätt så som staccato, legato och tenuto

### Kunskap för musicerande

- uppfattar musiken genom att lyssna på sitt eget spelande och kan bedöma prestationen
- klarar av ett noggrant övande både angående rytm, renhet och tonstyrka
- kan hålla tempo och uppfattar styckets puls
- behärskar olika rytmfigurer och taktarter
- klarar av att spela i olika nyanser: piano, forte och crescendo, diminuendo
- klarar av den dagliga skötseln av sitt eget instrument

### Kunskap för att uppfatta och förstå musik

- förstår att olika slags musik spelas med olika stil t.ex. Mozart, Bach, Swing och marsch
- behärskar även svåra detaljer i stycket
- behärskar styckets helhet
- klarar av att spela både kammarmusik, band och orkesterspel
- kan spela utantill
- planerar sin repertoar tillsammans med läraren
- kan på gehör spela korta melodier i lätta tonarter

### Spela efter gehör och improvisation

- härma läraren och t.ex. spelar något som passar till ett ackord
- lek med 1-5 toner både tillsammans med läraren och i grupp
- kan improvisera med t.ex. pentatoniska och bluesskalor
- alternativt: spelar egna kompositioner

### Att uppträda och tolka musik

- tar hänsyn till publiken, har publikkontakt
- kan leva sig in i styckets stämning
- övar så att stycket kan framföras på konsert
- orkar finslipa stycket och uppträda med det flera gånger

## Nivå 3

### Kunskap för spelteknik

- spelställningen är ergonomiskt riktig både sittande och stående och har inga spänningar i axlarna eller händerna
- kan korrigera sin spelställning
- kan dela upp sin övning och hålla pauser under övningen
- behärskar att stämma instrumentet själv (kan även använda stämapparat)
- kan under spelandets gång lyssna och korrigera renhet
- andningstekniken är behärskad
- kan grundartikulationerna staccato, tenuto, portato och legato
- kan öva med metronom
- kan spela flytande e – g<sup>3</sup>

### Kunskap för musicerande

- lyssnar på sitt eget spel och bedömer egen prestation
- kan öva ändamålsenligt
- behärskar och minns tempoförändringar
- kan spela i olika taktarter
- kan spela med bra intonation i olika nyanser
- sköter sitt eget instrument regelbundet

### Kunskap för att uppfatta och förstå musik

- kan spela längre musikverk från olika tidsepoker, som klassiska och rytm-musikaliska verk
- förstår att skilt öva svåra ställen i musikstycket
- uppfattar styckets form och kan tolka det på ett tydligt sätt
- kan musicera tillsammans i olika sammansättningar och i varierande roller
- kan spela en del av sin repertoar utantill
- repertoaren består av musik i olika stilar och från olika tidsepoker
- lever sig in i musiken på ett naturligt sätt
- planerar sina studier och sin repertoar tillsammans med läraren

### Spela efter gehör och improvisation

- kan på gehör spela korta melodier i lätta tonarter
- kan improvisera med till exempel pentatoniska- eller bluesskalor
- alternativt: spelar egna kompositioner

### Att uppträda och tolka musik

- tar hänsyn till publiken, publikkontakt
- klarar av att uthålligt förbereda och öva in sin repertoar och förbereda sig inför konsert

# Institut- nivå

## Kunskap för spelteknik

- fördjupning i utgångspunkterna för en bra ergonomi, eleven undersöker spelställningen regelbundet
- fingertekniken utvecklas för att bli problemfri och behärskad
- bekantar sig med vibrato
- bekantar sig med specialtekniker så som:
  - slap tongue
  - dubbeltunga
  - glissando
  - multifoner
  - flutter tunga
  - cirkulationsandning
  - vibrato

## Kunskap för musicerande

- eleven planerar in sitt övande i sitt eget veckoschema
- kan öva förnuftigt
- kan använda sig av olika övningsmetoder (t.ex. övar svåra ställen långsamt, spela in sitt eget spelande o.s.v.)
- förstår de olika delområdena i övandet (händer, tunga, tonbildning och andning)
- behärskar behandling av puls, även i prima vista

## Kunskap för att uppfatta och förstå musik

- eleven kan förbereda större verk
- har en djupare förståelse för musikens olika tidsperioder och stilar
- kan spela en del av repertoaren utantill
- kan välja lämplig repertoar till olika tillfällen
- enligt elevens intresse, kan också undervisas av någon annan lärare än den egna instrumentläraren (pop/jazz)

## Att uppträda och förstå musik

- naturligt uppträdande på scenen
- uttrycker sig personligt och har inlevelse i musiken
- förbereder sig väl

## Spela efter gehör och improvisation

- kan utveckla en känsla och förståelse för strukturer i olika sorters musik
- kan använda sig av olika skalor vid improvisation